

AŢI MAI PĂŢII-ŢI ŞI ALŢII

ConstanŢin Negruzzî

1808-1868

Nimic nu e mai urât decât oraşul Iaşii pentru un călător străin, mai ales dacă nu are un nume cu *de* la început şi e încurcat în trebi ce nu-l lasă a cultiva cunoştinţa locuitorilor semicivilizaţi, din care se alcătuieste populaţia acestei capitale. Iar dacă voiajiază ca

un poet, ca un artist; dacă a avut norocire a fi colaboratorul vrunui vodevil monstruos ce s-a jucat la teatru lașilor; dacă numele i-a fost tipărit la coada vrunor versurile dintr-un keepsake, sau în foiletonul jurnalului de *Débats*, ferice de el! Pretutindeni e bine primit, sărbătorit, primblat și ospătat. Găsește plăcere în aste adunări semieuropenești, să deprinde a bea cafea turcească și a fuma dintr-un ciubuc lung; ba încă află multă poezie în forma șlicului și a hainelor lungi, numind vandalism lepădarea lor. În sfârșit, de este și tânăr și nu pre slut, apoi nu poate tăgădui că ulițile orașilor europenești, trase cu sfoara, au multă monotonie și obolesc vederea, în vreme ce ale lașilor, înfățișând la toți zece pași un nou punct de privire, arată o varietate drăgălașă; și e pre

mulțămît dacă, după ce merge pe jos prin pulbere păn-în glezne, în primejdie a fi călcat de carete și drosce, scapă în hudița unei mahalale, ajunge la o căsuță cunoscută unde era așteptat, își lasă galoșii la scară, intră obosit și trudit și vede că îi aduc *dulceți*.
 – O, ce bun obicei!

Trei groaznice focuri a cercat acest oraș. S-ar fi putut face pe un plan mai nou, dar nimeni nu-și bate capul și după ideea noastră au cuvânt. Ce! Să-și facă casa în linia uliții ca să nu poată dormi după prânz de duritul trăsurilor? Iașenii iubesc liniștea și acel drag farniente din care se alcătuieste cea mai mare parte din viața lor. Oste-neala i-ar omorî. – Pentru ce să îmblu pe jos, dacă am trăsură? – Ce răspuns să dai la un așa bun cuvânt?

Cu toate acestea, bunul oraș începu a-și schimba toaleta și, zău! ne pare rău, căci e slut astfel îmbrăcat jumătate cu frac și jumătate cu șalvari roși, întocmai ca un unter-ofițer pe care l-am văzut la informarea miliției, încins cu sabie piste șiubeaua blănită cu cacom, purtând pînteni și șapcă cu roșu.

Acum vede cineva, în locul bărcilor și a colibelor care făcea să răsară grandiosul unui palat maur, niște căsuți de moda bourgeoisie – de ne este iertat a împrumuta aceasta zicere de la francezi, de vreme ce la noi încă nu e botezată. Cinci cămăruți în care abia te poți învârti și din care una mai mărișoară poartă pomposul nume de salon; trei stânjăni cvadrați de grădină englezească cu vro șase salcâmi slabi și subțiratici ce nu sunt

buni nici de foc, nici de umbră; atâta tot. Iată cum s-a dezgradat bietul oraș! Abia unde și unde să mai vede câte un palat vechi cu beciuri boltite, cu ferestre cu grătii, cu cerdace mari, însă și acestea începură a se sulimini și a se preface, și seamănă cu unter-ofițerul de care am vorbit mai sus.

Într-un palat de acestea – care era într-o mahala ticnită a caria nume îl vom tăcea de frica poliției – locuia dumnealui postelnicul Andronache Zimbolici, căruia la vârstă de patruzeci ani îi abătuse să se-nsoare.

Coconul Andronache era unul dintr-acei oameni din norocire rari, adevărați cameleoni a societății, care-și prifac sufletul și portul după vreme și împrejurări. Așadar, până acum de cinci ori își schimbă hainile. Întâi,

la 1812 și-a ras barba și s-a îmbrăcat europenește. Pe urmă, în vremea d. Calimah, luă iar costiumul lung. La 1821 bejănărind, îmbracă iarăși fracul și își rase și mustețile. Înturnându-se, iar luă șlicul. Apoi, la 1828, apucă din nou fracul, își lăsă favoriți mari și barbetă și puse și ochilari. Zice că nu se va mai schimba, dar putem să-l credem?

Poate că cetitorii noștri vor să știe – pentru că se găsesec oameni curioși ce vor să le știe toate – ce făcu el patruzeci ani și se trezi așa târziu ca să se însoare? Precum întru toate, postelnicul Zimbolici era și întru aceasta nehotărât. Oare să se însoare, ori să nu se însoare? Acest gând l-a cumpănit douăzeci de ani. În sfârșit, într-una din zile, supărat pe femei că nu-i mai primesc curtea, repeta dictonul lui favorit:

Oare să mă însor, ori să nu mă însor?”, când îi veni în minte că demoazela Aqapița, de curând ieșită din pensionat, are zestre de o mie galbeni venit pe an. “Și eu am încă pe atâta, gândi postelnicul, ce bună treabă!” Se îmbracă iute și alergă la muma junei copile, care nici știa că sunt postelnici pe lume și că gândesc la dânsa, sau mai bine zicând la zestrea ei.

Buna mumă, iubind pe fetița sa cu tot focul dragostei părintești, lucru ieșit din modă în zilele noastre, rămase încântată văzând că se înfățișează o astfel de partidă, văzând că cere pe fiică-sa un *postelnic*, pe dânsa fată de serdar! “Aqapița mea să fie cocoană mare”, zicea ea cu ochii muiiați în lacrimi de bucurie; dar greșea în ideea sa buna femeie, căci coconul Andronache

era din soiul acel amfibiu (numeros în Moldavia) care se ține mai presus de *starea a doile* și pe care aristocrația nu-l socoate nici îl primește între ea, adică din soiul acela căruia se poate aplica proverbul moldovenesc: *nici câine, nici ogar*. Postelnicul Zimbolici cunoștea proverbul din ispită, dar fiind om de duh, desprețuia aste prejudecii frumoase și ridicule; el știa că în acest al nostru veac de aur, aurul e boier mare, frumos și învățat. Așadar, curând se și însură.

Îndată strămoșescul său palat luă o nouă formă! gratiile se scoaseră de la ferestre; odăile se zugrăviră și se mobilară cu gust. Apartamentele nevestei lui, despărțite într-un capăt ce da asupra grădinei, se așternură

¹ Boierii mici.

CĂRINȘ

AȚ MAI PĂȚIT-Ō ȘI ALȚII

Conștanțin Negruzzi 5

AMALIA

Mihai Eminescu 27

POVESTEA LĂI IONICĂ CEL PROȘT (PORECLIT ȘI IRIMIEA)

Ion Creangă 31

CALUL DRACULĂI

Ion Luca Caragiale 63

FÂNTÂNA
DINTRE PLOPI

Mihail Sadoveanu

89

MANOLE, MANOLE,
MEȘTERE MANOLE

Victor Papilian

131

UN POPĂ ROMÂN
LA CĂRTEA
PAPEI BORGIA

Victor Papilian

155

LA CÂMP

Mariș Preda

167

PĂȚANIA CUCOANEI
ILENȚA

Radu Rosetti

183